

275/1968zach

**WYSTAWA
WSPÓŁCZESNEGO
MALARSTWA
FRANCUSKIEGO**

*Ministerstwo
Kultury
i Sztuki*

WYSTAWA
WSPÓŁCZESNEGO
MALARSTWA
FRANCUSKIEGO
1968

Ekspozycje

*Organizacja Wystawy w Warszawie:
Centralne Biuro Wystaw Artystycznych*

PAŹDZIERNIK, Kraków, Muzeum Narodowe

LISTOPAD, Warszawa, »Zachęta«

Komitet honorowy

LUCJAN MOTYKA
Minister Kultury i Sztuki

JÓZEF WINIEWICZ
*Kierownik Ministerstwa Spraw Zagranicznych,
Podsekretarz Stanu*

JAN DRUTO
Ambasador Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej w Paryżu

Comité d'honneur

M. ANDRÉ MALRAUX
Ministre d'Etat chargé des Affaires Culturelles

M. MICHEL DEBRÉ
Ministre des Affaires Etrangères

M. ARNAULD WAPLER
Ambassadeur de France à Varsovie

Komitet organizacyjny

STANISŁAW WITOLD BALICKI

Dyrektor Generalny w Ministerstwie Kultury i Sztuki

MIROSŁAW ŻUŁAWSKI

Wicedyrektor Departamentu Współpracy Kulturalnej i Naukowej w Ministerstwie Spraw Zagranicznych

EUGENIUSZ MARKOWSKI

Dyrektor Biura Współpracy Kulturalnej z Zagranicą w Ministerstwie Kultury i Sztuki

MIECZYŚLAW PTAŚNIK

Dyrektor Zarządu Muzeów i Ochrony Zabytków w Ministerstwie Kultury i Sztuki

WOJCIECH WILSKI

Dyrektor Zespołu do Spraw Plastyki w Ministerstwie Kultury i Sztuki

JAN BABIŃSKI

Radca do Spraw Kulturalnych w Ambasadzie Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej w Paryżu

WŁODZIMIERZ BUCZEK

Prezes Związku Polskich Artystów Plastyków

Comité d'organisation

M. JEAN BASDEVANT

Ministre Plénipotentiaire, Directeur Général des Relations Culturelles au Ministère des Affaires Etrangères

M. PIERRE MOINOT

Directeur Général des Arts et Lettres au Ministère d'Etat chargé des Affaires Culturelles

M. JEAN CHATELAIN

Directeur des Musées de France

M. ANDRÉ BURGAUD

Directeur de l'Association Française d'Action Artistique

M. CLAUDE MENARD

Délégué Général aux Expositions du Ministère d'Etat chargé des Affaires Culturelles

M. ROBERT CHATEL

Conseiller Culturel près l'Ambassade de France à Varsovie

M. GASTON DIEHL

Chargé de Mission à la Direction Générale des Relations Culturelles au Ministère des Affaires Etrangères

COMMISSAIRE ARTISTIQUE

M. BERNARD ANTHONIOZ

Inspecteur Général, Chef du Service de la Création Artistique au Ministère d'Etat chargé des Affaires Culturelles

COMMISSAIRE-ADJOINT

M. MAURICE ALLEMAND

Inspecteur Principal au Service de la Création Artistique

Przed organizatorami obecnej wystawy postawiono osobliwie niewdzięczne zadanie przedstawienia panoramy ruchu artystycznego w oparciu o prace zaledwie siedemdziesięciu kilku twórców. Staraliśmy się wywiązać z niego jak najlepiej i mamy nadzieję, że zgromadzone tu obrazy wzbogacą wiedzę o aktualnym francuskim malarstwie wielu miłośników sztuki, a zwłaszcza tych, którzy nieczęsto odwiedzają Paryż.

Nie chcąc przeciążać pokazu, zrezygnowaliśmy z uczestnictwa starych i sławnych mistrzów, zajmujących od dawna trwałe pozycje w historii sztuki. Wyłączyliśmy również świadomie grupę artystów nie pozbawionych zapewne talentu, lecz od trzydziestu lat wiernych środkom wypowiedzi już przebrzmiałym, nie poruszającym wrażliwości nowoczesnej. Wreszcie odrzuciliśmy niektóre dzisiejsze tendencje, w których nie dostrzegamy znamion prawdziwego stylu, lecz tylko pogoń za nowością i hołdowanie modzie. Sądzimy, że wyeliminowani malarze obcy są, z różnych przyczyn, duchowi naszej epoki. Inne natomiast racje motywują prawie kompletny brak w ekspozycji przykładów bardzo przecież ważnej sztuki kinetycznej: w wymienionym nurcie spotykamy przede wszystkim obiekty trójwymiarowe, a więc wykraczające poza zakres naszej wystawy „malarstwa”.

Ograniczywszy w opisany sposób udział artystów i dzieł, musieliśmy z kolei dokonać wyboru prac najlepszych, a nie był to wybór łatwy, jako że w środowisku „École de Paris” działa wielu twórców najwyższej rangi. Nie

dziwmy się, że tak wiele spotkamy tu cudzoziemców: widać żywota jest nasza stolica, skoro zdołała ich do siebie przyciągnąć.

Nie dziwmy się też wielorakości zaprezentowanych tu tendencji. Dawniej, być może, uznano by je za przeciwstawne, jeśli nie za wykluczające się nawzajem. W zjawisku tym, tak bardzo charakterystycznym dla naszych czasów, widzieć zapewne trzeba skutek owej ideowej vibracji, jaką zrodził wiek XIX. I nie zapominajmy, że z najróżniejszych powodów dzisiejsi artyści szukają ekspresji dla własnej tylko wrażliwości, a jest to z wszystkich możliwych pierwiastek najbardziej subiektywny.

Ujrzymy więc na naszej wystawie kilku artystów, którzy wbrew tak silnie w ostatnim dwudziestoleciu napierającym prądom sztuki abstrakcyjnej, utrzymali się w kręgu pewnych form figuratywnych. Wymieniamy najpierw ekspresjonistów: oto Pignon, Artias i Maryan, udreżony koszmarem obozów koncentracyjnych; oto Jorn, współzałożyciel grupy „Cobra”, powstałej około 1950 roku i Dubuffet, talent najszczerzej oryginalny, wielkie nazwisko dzisiejszej sztuki; oto znakomity, od dwóch lat nie żyjący rzeźbiarz Giacometti, który czasem lubił malować i Nicolas de Staël, który umierając w 1955 roku pozostawił nam dzieło piękne i różnorodne; świetny kolorysta Lapicque; Helion, przez długie lata wyznawca abstrakcji geometrycznej, nawrócony na figurację nader osobistą w wyrazie; podążający drogami wytyczonymi przez kubizm Beaudin i Suzanne Roger; wreszcie bardziej niż poprzedni „realistyczni”, lecz odznaczający się ekspresją szczególnie poetycką Caillaud i Charbonnier, którzy tworząc w samym centrum współczesnych ruchów artystycznych wydają się osamotnieni.

Z kolei surrealiści i artyści surrealizmem głęboko natchnieni: Max Ernst, który stanął na czele całego tego ruchu od samego początku, dalej Brauner, Lam i Matta, bardzo odmienni rodzajem wyobraźni, choć w równym stopniu fantastyczni i Dado, przedstawiciel najmłodszego pokolenia surrealistów. I zmarły przedwcześnie w 1951 roku Wols z kompozycjami fantastycznymi i lirycznymi zarazem, a za nim Sima, głęboko poetycki i także dosyć osa-

motniony. Bettencourt opowiada dramaty silnie zabarwione erotyzmem posługując się najdziwniejszymi tworzywami i niezwykłą techniką. Louis Pons, rysownik i autor fantastycznych asamblaży i Damian, którego obrazy-reliefy są jednocześnie przedmiotami.

Mondriana nie ma już od dwudziestu czterech lat między nami, ale abstrakcja geometryczna i kierunki od niej pochodne są nadal żywe: na to właśnie źródło powołuje się wielu artystów uprawiających sztukę kinetyczną. Na naszej wystawie zgromadzeni zostali weterani: Herbin, Heurtaux, Gorin, Mortensen, Luc Peire, Michel Seuphor, Vasarely, Magnelli — ponadto Dewasne, Estève i mniej surowy w geometrii Poliakoff; obok wymienionych Tomasello, na którego reliefach barwa rodzi się z subtelnej gry refleksów zdradzając tendencje kinetyczne i Soto, który kinetyzm manifestuje.

Szczególnie surowe kryteria stosowaliśmy przeprowadzając wybór wśród bardzo licznych artystów kontynuujących różne aspekty tasyzmu i tego, co określa się mianem impresjonizmu abstrakcyjnego. Znaleźli się tutaj: Anna-Eva Bergman, Bertholle, Le Moal, Manessier, Singier, Vieira da Silva, Zao-Wou-Ki; przejawiający skłonności liryczne: Bissière, Fautrier, Huguette Bertrand, Bitran, Bryen, Charchoune, Chastel, Debré, Claude Georges, Guitet, Natalia Dumitresco, Hartung, Istrati, Lanskoj, Le Normand, Mathieu — ten ostatni jako mistrz „action painting” Georges Noël, Riopelle, Soulages, Szenes, Tal Coat, Ubac, Bram Van Velde.

Artyści „informel”, niektórzy określanii jako „malarze chmur” (nuagistes) — to Benrath, Degottex, Duvillier, Hantai, Marcelle Loubchansky, Messagier.

Pokrewieństwa, jakie powyżej spróbowaliśmy naszkicować, przydatne są z punktu widzenia historycznej klasyfikacji, lecz należy pamiętać, że każdy z wymienionych twórców jest osobowością na wskroś oryginalną; nie ma dwóch identycznych wrażliwości i nawet jeśli posługują się podobnymi środkami ekspresji, mogą pomiędzy nimi zachodzić najgłębsze różnice. Bogactwo temperamentów indywidualnych i wynikająca z niego różnorodność tenden-

cji estetycznych znamionują epokę w której żyjemy i problem ten pragnęliśmy ukazać na naszej wystawie.

Ekspozycję naszą zorganizowaliśmy dla publiczności rumuńskiej, jugosłowiańskiej, polskiej, węgierskiej, czechosłowackiej i bułgarskiej, żywimy też nadzieję, że zestaw prac jaki tu prezentujemy nie stanie się przyczyną rozczarowania. Niezależnie od osobistych reakcji widzów pragniemy ich zapewnić, że przedstawiona panorama stanowi dosyć wierny przegląd wszystkiego co dzieje się dziś w kręgu École de Paris: z radością przecież zdajemy sobie sprawę, że wielu z naszych przyjaciół sprawy École de Paris uważa za najbardziej godne poznania.

MAURICE ALLEMAND
*Inspecteur principal
de la Création Artistique*

przekład: Helena Kęszczycka

PHILIPPE ARTIAS

Ur. w 1912 r. w Feurs (Loire). Mieszka w Lyonie. Dłuższy czas pracował z Edouardem Pignonem i pozostawał pod jego wpływem. Obecnie tworzy duże figuratywne kompozycje ekspresjonistyczne o cechach silnej deformacji.

1. Zdobycie Bastylli, 1967, olej na płótnie, 89×116
La prise de la Bastille
wł. Galerie Verrière, Lyon

JEAN BAZAINE

Ur. w 1904 r. w Paryżu, gdzie dotąd mieszka. W pierwszym okresie twórczości — rzeźbi, następnie pod wpływem Bonnard'a przerzuca się na malarstwo. Od dwudziestu lat uprawia malarstwo abstrakcyjne dążąc w nim jednak „do zespolenia się z elementami istniejącymi na świecie”.

2. Chmura—skała, 1965, olej na płótnie, 92×60
Nuage—rocher
wł. prywatna

ANDRÉ BEAUDIN

Ur. w 1895 r. w Mennecy (Seine-et-Oise). Mieszka w Paryżu. W dziełach jego, bardziej aluzyjnych niż przedstawiających widać silny wpływ kubizmu.

3. Las zimą, 1965, olej na płótnie, 114×195
Bois d'hiver
wł. Galerie Louise Leiris, Paryż

FREDÉRIC BENRATH

Ur. w 1930 r. w Chatou (Seine-et-Oise). Mieszka w Paryżu. Ekspresjonista abstrakcyjny, jeden z wybitniejszych malarzy zgrupowanych pod nazwą „nuagistes” (malarze chmur).

4. Eksploracja przestworzy nr XI, 1966, olej na płótnie, 162×114
Exploration de l'air n° XI
wł. artysty

ANNA-EVA BERGMAN

Ur. w 1909 r. w Sztokholmie. Żona malarza Hansa Hartunga. Mieszka w Paryżu.

W jej kompozycjach ciężkich i monochromatycznych przewijają się wspomnienia pejzażu skandynawskiego.

5. Finnmark czerwony, 1967, tempera i cynfolia na płótnie, 195×97
Finnmark rouge
wł. artystki

JEAN BERTHOLLE

Ur. w 1909 r. w Dijon. Mieszka w Paryżu.

Impresjonista abstrakcyjny. W dziełach swych ukazuje rzeczywistość często silnie przetworzoną.

6. Kompozycja, 1968, olej na płótnie, 146×114
Composition
wł. artysty

HUGUETTE BERTRAND

Ur. w 1925 r. w Écouen (Seine-et-Oise). Mieszka w Paryżu.

Tworzy prace liryczno-abstrakcyjne o bardzo przemyślanej konstrukcji a zarazem malowane z rozmachem.

7. Jak latająca maszyna, 1966, olej na płótnie, 114×146
A la façon d'une machine volante
wł. artystki

PIERRE BETTENCOURT

Ur. w 1917 r. w Normandii. Mieszka w Stigny (Yonne).

Artysta pozostający pod wpływem surrealizmu, reliefy zabarwione erotyzmem tworzy z rzadko stosowanych materiałów jak juta, skorupki od jajek, gąbka itp.

8. Złoty bóg, 1961, olej, lupek, skorupka jajka malowana i złożona na panneau z drewna, 180×154
Le dieu d'or
wł. Galerie Arditti, Paryż

ROGER BISSIÈRE

Ur. w 1888 r. w Villeréal (Lot-et-Garonne), zmarł w 1964 r. w Marminiac.

Przez długie lata uprawiał malarstwo figuratywne tworząc pod wpływem kubizmu. Po wojnie jeden z wybitniejszych przedstawicieli taszizmu.

9. Burza minęła, 1960, olej na płótnie, 81×100
L'Orage est passé
wł. Galerie Jeanne Bucher, Paryż

ALBERT BITRAN

Ur. w 1929 r. w Turcji. Mieszka w Paryżu.

Do Paryża przybył w 1949 r. dla studiowania architektury i urbanistyki. Przerzucił się następnie na malarstwo tworząc początkowo obrazy konstruktywistyczne a potem przechodząc do bardziej subtelnych form wyrazu.

10. W centrum krajobrazu, 1967, olej na płótnie, 114×195
Au coeur du paysage
wł. artysty

VICTOR BRAUNER

Ur. w 1903 r. w Pietra Naenc (Rumunia), zmarł w 1966 r.

Surrealista, malował poetyckie kompozycje zaludniane fantastycznymi istotami.

11. Władca materia, 1962, olej na płótnie, 81×100
Matière autoritaire
wł. Musée National d'Art Moderne, Paryż

CAMILLE BRYEN

Ur. w 1907 r. w Nantes. Mieszka w Paryżu.

W okresie przedwojennym surrealista, obecnie uprawia abstrakcję liryczną bliską taszizmowi.

12. Huragan aksamitów, 1965, olej na płótnie, 146×97
Ouragan de velours
wł. artysty

ARISTIDE CAILLAUD

Ur. w 1902 r. w Moulins. Mieszka w Paryżu, na Południu Francji i koło Poitiers.

Jeden z wybitniejszych malarzy figuratywnych, który zerwał z tradycjami akademickimi. Dzieło jego posiada duże walory poetyckie dzięki realistycznemu przedstawianiu nierealnego świata i używaniu charakterystycznej dla artysty harmonii barw.

13. Tortury, 1966, olej na dykcie, 113×126
Les tortures
wł. artysty

PIERRE CHARBONNIER

Ur. w 1897 r. w Vienne (Isère). Mieszka w Paryżu.

Studia artystyczne odbył w Lyonie, którego środowisko pozostawiło na nim niezatarte ślady. Twórczość jego jest zawsze wierna malarstwu figuratywnemu, które przypomina „malarstwo metafizyczne” Chirica.

14. Opuszczona kopalnia, 1954, olej na płótnie, 94×67
Mine abandonnée
wł. artysty

SERGE CHARCHOUNE

Ur. w 1888 r. w Bugurusłaniu (ZSRR). Mieszka w Paryżu.
Około 1920 r. bierze udział w ruchu dada. Meloman, od dawna maluje płótna inspirowane przez muzykę, często monochromatyczne.

15. Kompozycja inspirowana przez Pasję w/g św. Mateusza J. S. Bacha, 1954, olej na płótnie, 81×130
Composition inspirée de la Passion selon Saint Mathieu de Bach
wł. artyści

ROGER CHASTEL

Ur. w 1897 r. w Paryżu, gdzie dotąd mieszka.
Twórczość na pograniczu abstrakcji i bardzo przetransponowanej figuratywności.

16. Fortepian IV, 1959, olej na płótnie, 86×100
Le Piano IV
wł. pani Sylvie Galanis, Paryż

DADO

Ur. w Czarnogórze. Mieszka w Gisors k/Paryża.
Przedstawiciel młodego pokolenia surrealistów. Jego oniryczne kompozycje w których dominuje obsesja ściętych głów malowane są w gamie pastelowej.

17. Wielki fresk, 1966, olej na płótnie naklejonym na dyktę, 43×248
Grande fresque
Francuskie Zbiory Państwowe

HORIA DAMIAN

Ur. w 1922 r. w Bukareszcie. Mieszka w Paryżu.
Jego malarstwo — reliefy często połączane to raczej tworzenie nowych obiektów niż przedstawianie elementów rzeczywistych.

18. Święte wrota, 1966-67, żywica akrylowa i poliester na panelu z drewna, 200×190
Porte sacrée
wł. Galerie Stadler, Paryż

OLIVIER DEBRÉ

Ur. w 1920 r. w Paryżu.
Od lirycznego impresjonizmu przeszedł do liryzmu bliskiego „action painting”.

19. Obraz, olej na płótnie, 100×100
Peinture
wł. artyści

JEAN DEGOTTEX

Ur. w 1920 r. w Sathonay (przedmieście Lyonu). Mieszka w Paryżu.
Malarz abstrakcjonista, zafascynowany duchem Wschodu; przez dłuższy czas malarstwo jego było inspirowane pismem chińskim; od niedawna ewoluuje w kierunku prostych, jednobarwnych form bardzo poetyckich w wyrazie.

20. Metasfera czerwona, 1967, olej na płótnie, 163×135
Horsphère rouge
wł. artyści

JEAN DEWASNE

Ur. w 1921 r. w Hellesme (Nord). Mieszka w Paryżu.
Uprawia abstrakcję geometryczną poszukując bardzo osobistych, nowych, pełnych poezji rozwiązań.

21. Obraz, 1967, olej na płótnie, 130×97
Peinture
wł. artyści

JEAN DUBUFFET

Ur. w 1901 r. w Hawrze. Mieszka w Vence i w Paryżu.
Jeden z największych malarzy okresu powojennego. Początkowo ekspresjonista, w dalszym rozwoju przeszedł przez okres interpretacji krajobrazów, karykaturalnych postaci aby dojść w ciągu ostatnich lat do cyklu „Hourloupe”. malowanego w mocnych kolorach o silnie przetworzonej figuratywności.

22. Taczki, 1964, olej na płótnie, 146×114
La brouette en surplomb
Francuskie Zbiory Państwowe

NATALIA DUMITRESCO

Ur. w 1915 r. w Bukareszcie. Mieszka w Paryżu.
Żona malarza Istrati. Uprawiała malarstwo abstrakcyjne o odcieniu lirycznym, obecnie ewoluuje w kierunku bardziej rygorystycznej konstrukcji form.

23. Epistrophy, 1966, olej na płótnie, 162×130
wł. artystki

RENÉ DUVILLIER

Ur. w 1919 r. Mieszka w Paryżu.
Uprawia malarstwo gestu, celowo rozwichrzone, przywołujące na myśl morze, burzę, pęknięcia oszczepów lub spojrzenia.

24. Cykl powietrzny 38-39, 1965, olej na płótnie, 194×195
Cycle aérien 38-39
wł. artyści

MAX ERNST

Ur. w 1891 r. w Brühl k/Bonn. Mieszka w Paryżu i Turenii. Jeden z pionierów ruchu surrealistycznego, który powstał po I wojnie światowej. Zawsze wierny temu kierunkowi tak w pracach malarskich jak i w collage'ach.

25. Mizantrop zablakany w ogrodzie rozkoszy, 1967, collage na drewnie, 47×39
Misanthrope perdu dans un jardin de délices
wł. Galerie Alexandre Iolas, Nowy Jork, Paryż, Genewa, Mediolan, Rzym, Madryt

MAURICE ESTÈVE

Ur. w 1904 r. w Culan (Cher). Mieszka w Paryżu. Po długim okresie uprawiania malarstwa figuratywnego, od czasu wojny maluje obrazy abstrakcyjne, intensywne w kolorze o bardzo zwartej kompozycji.

26. Sacétou, 1962, olej na płótnie, 97×130
wł. artysty

JEAN FAUTRIER

Ur. w 1898 r. w Paryżu, zmarł w 1964 r. Znany zwłaszcza po II wojnie światowej. Uprawiał malarstwo zbliżone do abstrakcji o bardzo spokojnej gamie kolorystycznej i bogatych efektach faktury.

27. Jej małe serduszko, 1963, olej na płótnie, 81×116
Son petit coeur
wł. Galerie Michel Couturier, Paryż

CLAUDE GEORGES

Ur. w 1909 r. w Fumay (Ardennes). Czerpiąc inspirację z natury przetransponowuje ją w kompozycje o silnej dynamice.

28. Kompozycja 1962, olej na płótnie, 114×162
Composition
wł. Galerie „Le Point Cardinal”, Paryż

ALBERTO GIACOMETTI

Ur. w 1901 r. w Stampa (Szwajcaria), zmarł w 1966 r. w Paryżu. Rzeźbiarz, w pierwszym okresie twórczości surrealista, późniejsze prace jego charakteryzuje ekspresjonistyczne wydłużanie form. Malował i rysował bardzo piękne portrety i martwe natury prawie monochromatyczne.

29. Portret, 1963, rysunek grafitem na papierze, 50×32
Portrait
wł. Galerie Maeght, Paryż

JEAN GORIN

Ur. w 1899 r. w Saint-Emilion-Blain (Loire-Atlantique). Mieszka w Paryżu.

W młodości uczeń Mondriana, uczestniczył w 1930 r. w ruchu „Cercle et carré”. W swoich malowanych reliefach i rzeźbach pozostał wierny estetyce neoplastycyzmu.

30. Relief, kompozycja plastyczna nr 3, 1961, drewno malowane olejno, 85×62
Relief, composition plastique n° 3
wł. artysty

JAMES GUITET

Ur. w 1925 r. w Nantes. Mieszka w Paryżu. Maluje pełne swobody abstrakcyjne kompozycje, delikatnie tonowane.

31. 60 F 8.66, olej na płótnie, 97×130
wł. Galerie Arnaud, Paryż

SIMON HANTAI

Ur. w 1922 r. na Węgrzech. Początkowo surrealista, poszukiwał rozwiązań plastycznych wprowadzając do swych kompozycji powierzchnie marszczone co doprowadziło go do uzyskania poetyckiej czystości formy i koloru.

32. MM 23, 1964, olej na płótnie, 225×179
wł. Galerie Jean Fournier, Paryż

HANS HARTUNG

Ur. w 1904 r. w Lipsku. Mieszka w Paryżu. Studia artystyczne odbył w Lipsku, Dreźnie, Monachium. Wyszedł z ekspresjonizmu spod znaku Oskara Kokoschki. Od 18 roku życia maluje akwarelą bardzo swobodne kompozycje już taszystowskie; po trzydziestu latach poszukiwań nowego wyrazu doszedł do spontanicznego grafizmu.

33. T 1963 — E 38, olej na płótnie, 100×162
wł. artysty

JEAN HELION

Ur. w 1904 r. w Couterne (Orne). Mieszka w Paryżu. Przed wojną tworzył abstrakcje o kompozycji raczej geometrycznej, następnie powrócił do figuratywności początkowo konstruowanej rygorystycznie obecnie dość swobodnej.

34. „Augam”, 1967, olej na płótnie, 97×130
wł. artysty

AUGUSTE HERBIN

Ur. w 1880 r. w Quiévy (Nord), zmarł w 1960 r. w Paryżu.

Kubista, osiągnął w późniejszym okresie swej twórczości szczególnie czystą formę malarstwa geometrycznego.

35. Osiem, 1955, olej na płótnie, 146×114
Huit
wł. Galerie Denise René, Paryż

ANDRÉ HEURTAUX

Ur. w 1898 r. w Paryżu, gdzie dotąd mieszka.

W pierwszym okresie twórczości uprawia malarstwo figuratywne, w 1933 r. przyłącza się do ruchu neoplastycznego, któremu pozostaje wierny. Stosuje złamane tonacje barwne na dużych płaszczyznach geometrycznych.

36. Kompozycja, 1963, olej na płótnie, 94×72
Composition
wł. Galerie Denise René, Paryż

ALEXANDRE ISTRATI

Ur. w 1915 r. w Dorohaju (Rumunia). Mieszka w Paryżu.

Do Paryża przybył w 1947 r. Długo uprawiał tasyzm, w ostatnich latach zajmuje się kompozycjami o bardziej rygorystycznej konstrukcji.

37. Mariner IV, 1965, olej na płótnie, 194×163
wł. artyści

ASGER JORN

Ur. w 1914 r. w Vejrun (Dania). Mieszka w Paryżu.

Ekspresjonista, od 1950 r. związany z ruchem „Cobra”.

38. Private eyes, 1966, olej na płótnie, 90×70
wł. Galerie Jeanne Bucher, Paryż

WIFREDO LAM

Ur. w 1902 r. w Segha La Grande (Kuba). Mieszka w Paryżu.
Surrealista, maluje postaci bardzo przetransponowane, m. in. idole o formach powściągliwie gwałtownych.

39. Wyzwolenie nr 4, 1967, olej na płótnie, 127×155
Libération n° 4
wł. prywatna, Paryż

ANDRÉ LANSKOY

Ur. w 1902 r. w Moskwie.

W przededniu wojny zaczął uprawiać malarstwo abstrakcyjne; tworzy kompozycje zwarte o formach bardzo swobodnych a jedno-

cznie zrównoważonych, w żywych kolorach przypominających rosyjską sztukę ludową.

40. Wrota, olej na płótnie, 195×97
La Porte
wł. Galerie M. Knoedler et Cie, Paryż

CHARLES LAPICQUE

Ur. w 1898 r. w Theizé (Rhône). Mieszka w Paryżu.

Po okresie uprawiania malarstwa abstrakcyjnego o żywych kolorach i śmiałej kompozycji powrócił do malarstwa figuratywnego o podłożu anegdotycznym, zawsze bardzo barwnego.

41. Portret księcia de Nemours, 1950, olej na płótnie, 195×97
Portrait du Duc de Nemours
wł. Musée National d'Art Moderne, Paryż

JEAN LE MOAL

Ur. w 1909 r. w Authon-du-Perche (Eure-et-Loir). Mieszka w Paryżu.

Studia artystyczne odbył w Lyonie, przed wojną był członkiem grupy Témoignage wespół z Etienne-Martinem, Manessierem, Berthollem, Le Normandem, Idoux'em. Obecne jego prace są charakterystyczne dla impresjonizmu abstrakcyjnego.

42. Haute Ardèche, 1958, olej na płótnie 130×97
wł. Galerie de France, Paryż

ALBERT LE NORMAND

Ur. w 1915 r. w Mâcon. Mieszka w Paryżu.

Członek grupy Témoignage wykazujący tendencje surrealistyczne. Maluje delikatne kompozycje, często złożone i świecące.

43. Chakramani, olej i złoty proszek na płótnie, 100×100
wł. Galerie Philadelphie, Paryż

MARCELLE LOUBCHANSKY

Ur. w 1917 r. w Paryżu, gdzie mieszka dotychczas.

Maluje na dużych płótnach kompozycje nie przedstawiające (informel) o swoistej gamie kolorów.

44. Hardelot, 1962, olej na płótnie, 114×146
wł. artystki

ALBERTO MAGNELLI

Ur. w 1888 r. we Florencji. Mieszka pod Paryżem.

W pierwszym okresie twórczości pozostawał pod wpływem kubizmu, od 1915 r. maluje płótna abstrakcyjne. Kompozycje jego cechuje bogactwo znaków graficznych o elementach geometrycznych.

45. Wariacje nr 4, 1959, olej na płótnie, 130×162
Variation n° 4
wł. artysty

ALFRED MANESSIER

Ur. w 1911 r. w Saint-Ouen (Somme). Mieszka w Paryżu.

Około roku 1935 pozostawał pod wpływem Bissière'a, obecnie uprawia malarstwo abstrakcyjne, w którym jednak widoczne są aluzje do świata rzeczywistego, szczególnie w kompozycjach o inspiracji religijnej.

46. Cena krwi, 1965/67, olej na płótnie, 130×195
Le prix du sang
wł. Galerie de France, Paryż

MARYAN (PINCHAS BURSTEIN)

Ur. w 1927 r. w Nowym Sączu. Mieszka w Paryżu.

Udręka przeżyć wojennych pozostawiła niezatarte ślady w jego twórczości. Maluje postacie karykaturalne, lecz tragiczne, niekiedy zamknięte w przestrzeni przypominającej świat Kafki.

47. Obraz, 1960, olej na płótnie, 195×130
Peinture
wł. Galerie de France, Paryż

ANDRÉ MASSON

Ur. w 1896 r. w Balagny (Oise). Mieszka w Paryżu.

Odkryty przez D.H. Kahnweilera uczestniczy w ruchu kubistycznym i przynosi do surrealizmu. Przebywa w Hiszpanii w czasie wojny domowej. Malarstwo jego burzliwe i natchnione ukazuje proces wiecznej metamorfozy. Uprawia również scenografię i malarstwo ścienne.

48. Wojna chłopska, 1963, olej na płótnie, 87×134
La guerre des paysans
wł. Galerie Louise Leiris, Paryż

GEORGES MATHIEU

Ur. w 1921 r. w Boulogne sur Mer. Mieszka w Paryżu.

Jeden z twórców malarstwa „informel”, uprawia od dwudziestu lat malarstwo gestu a zarazem znaku kaligraficznego.

49. Bez tytułu, 1950/51, olej na drewnie, 130×218
Sans titre
Francuskie Zbiory Państwowe

ROBERTO MATTA (ECHAUREN)

Ur. w 1920 r. w Santiago de Chile. Mieszka w Paryżu.
Surrealista opętany lękiem przed maszyną.

50. Spoutnik off, 1966, olej na płótnie 200×200
wł. Galerie Iolas inc., Nowy Jork, Paryż, Mediolan, Rzym,
Zurych, Madryt

JEAN MESSAGIER

Ur. w 1920 r. w Paryżu, gdzie dotąd mieszka.

Klasyczny przykład „malarza chmur” (nuagiste).

51. Zetknięcie się burzy z ziemią, 1966, olej na płótnie, 106×170
Atterrissage d'orage
wł. Galerie André Schoeller, Paryż

RICHARD MORTENSEN

Ur. w 1910 r. w Kopenhadze. Mieszka w Paryżu i w Jugosławii.
W 1947 r. osiedla się w Paryżu. Jego malarstwo to duże formy geometryczne o żywych kolorach.

52. Lieurey, 1955, olej na płótnie, 162×130
wł. Galerie Denise René, Paryż

GEORGES NOËL

Mieszka w Paryżu.

Uprawia malarstwo gestu, zarazem ekspresjonistyczne, w którym jednak rodzaj kaligrafii lub jakakolwiek aluzja do rzeczywistości pokazane są z powściągliwym humorem.

53. Score, 1967, olej na płótnie, 130×97
wł. artysty

LUC PEIRE

Ur. w 1918 r. w Brugii. Mieszka w Paryżu.

Uprawia malarstwo geometryczne w którym przeważają rytmy pionowe i ciemne kolory.

54. Damme, 1962, olej na płótnie, 114×195
wł. artysty

EDOUARD PIGNON

Ur. w 1905 r. w Bully les Mines (Pas-de-Calais). Mieszka w Paryżu.

Malarz ekspresjonista, pozostał wierny figuratywności anegdotycznej a zarazem przetransponowanej.

55. Bitwa, 1964, olej na płótnie, 130×195
Bataille
wł. Galerie de France, Paryż

SERGE POLIAKOFF

Ur. w 1906 r. w Moskwie. Mieszka w Paryżu.

Kompozycje o prostych formach i powierzchniach delikatnie cieniowanych kolorem. Ulegał wpływom Otto Freundlicha.

56. Kompozycja szara i czerwona, olej na płótnie, 130×162
Composition grise et rouge
Francuskie Zbiory Państwowe

LOUIS PONS

Ur. w 1927 r. w Marsylii. Mieszka w Prowansji.

Artysta prowansalski tworzący fantastyczne asambláže trójwymiarowe oraz rysunki surrealistyczne szczególnie wyszukane.

57. Bez tytułu, 1964, rysunek tuszem na papierze, 65×50
Sans titre
wł. Galerie „Le Point Cardinal”, Paryż

MARIO PRASSINOS

Ur. w 1916 r. w Konstantynopolu w rodzinie greckiej.

Ochotnik armii francuskiej w 1939 r., naturalizował się we Francji w 1940 r. Wystawia od 1933 r. Znany jako ilustrator i scenograf. Malarstwo jego jest przede wszystkim inspirowane wyobraźnią.

58. Dziadek, 1966, olej na płótnie, 146×114
Grand-Père
wł. Galerie de France, Paryż

JEAN-PAUL RIOPELLE

Ur. w 1924 r. w Montrealu. Mieszka w Paryżu.

Maluje wielkie symfonie kolorystyczne, które cechują szerokie pociągnięcia pędzlem i bogata faktura.

59. Mak, 1966, olej na płótnie, 116×81
Coquelicot
wł. Galerie Maeght, Paryż

SUZANNE ROGER

Ur. w 1898 r. Mieszka w Paryżu.

Żona malarza André Beaudina. Uprawia wraz z mężem kierunek postkubistyczny przypominający czasami twórczość Fernanda Légera.

60. Brzozy odświętne, 1966, olej na płótnie, 162×130
Les bouleaux dans la fête
wł. Galerie Louise Leiris, Paryż

MICHEL SEUPHOR

Ur. w 1901 r. w Antwerpii. Mieszka w Paryżu.

Pisarz, krytyk, historyk sztuki, rysownik i projektant gobelinów. W młodości przyjaciel Mondriana, w 1929 r. założył wspólnie

z Torresem Garcia grupę „Cercle et carré”. Pozostał wierny duchowi neoplastycyzmu, miarkowanemu poetycznym, delikatnym humorem.

61. Szrama, 1965, tusz i kolorowy papier na papierze naklejonym na dyktę, 95×68
La Balafre
wł. artyści

JOSEPH SIMA

Ur. w 1896 r. w Jaromerze (Czechosłowacja). Mieszka w Paryżu.

Do Paryża przybył w 1921 r. Związał się wtedy z pisarzami surrealistami, których wpływ daje się odczuć w jego malarstwie. W latach 1938—1950 nie malował. Powróciwszy do malarstwa stworzył własny poetycki świat obrazów obcy panującym tendencjom abstrakcyjnym.

62. Przestrzeń świetlna, 1965, olej na płótnie, 114×146
Espace lumière
Francuskie Zbiory Państwowe

GUSTAVE SINGIER

Ur. w 1909 r. w Warenton (Belgia). Mieszka w Paryżu.

Pozostawał długo pod wpływem tych samych inspiracji co Manessier, lecz obecnie w twórczości swej dąży do pewnego wyszukania, równoważonego pełnią form.

63. Kąpiąca się, 1964, olej na płótnie, 162×130
Baigneuse Mistral
wł. Galerie de France, Paryż

JÉSUS RAFAEL SOTO

Ur. w 1923 r. w Ciudad Bolívar (Wenezuela). Mieszka w Paryżu.

Jeden z najwybitniejszych przedstawicieli sztuki kinetycznej. Jego reliefy i rzeźby zachowują mimo dynamiki wiele poezji.

64. Wibrujące kwadraty nałożone na siebie, 1965, relief z żelaza i drewna polichromowanego, 158×107×17
Carrés vibrants superposés
wł. artyści

PIERRE SOULAGES

Ur. w 1919 r. w Rodez. Mieszka w Paryżu.

Malarstwo jego jest pewnego rodzaju pismem o wielkich jednobarwnych znakach i silnie zaznaczonym rytmie.

65. Obraz, 19 listopada 1964, olej na płótnie, 143×202
Peinture, 19 novembre 1964
wł. artyści

NICOLAS DE STAËL

Ur. w 1914 r. w Petersburgu, zmarł w 1955 r. w Antibes.

Studia artystyczne odbył w Brukseli. Po wojnie uprawiał bardzo liryczne malarstwo abstrakcyjne, pod koniec życia powrócił do sztuki figuratywnej. Malarstwo jego wywarło olbrzymi wpływ na młodych malarzy debiutujących około 1950 r.

66. Studium aktu, 1955, rysunek piórkiem na papierze, 147×100
Etude de nu
wł. pani Nicolas de Staël

ARPAD SZENES

Ur. w 1900 r. w Budapeszcie. Mieszka w Paryżu.

W pierwszym okresie twórczości surrealista. Obecnie malarstwo jego odznacza się subtelną i delikatną poetyckością.

67. Krajobraz, 1960, olej na płótnie, 90×116
Paysage
wł. Galerie Jeanne Bucher, Paryż

PIERRE TAL COAT

Ur. w 1905 r. w Clohars-Carnoët (Finistère). Mieszka w Paryżu.

Po okresie figuratywnym osiągnął w abstrakcji bardzo swoistą oszczędność form.

68. Kompozycja, olej na płótnie, 130×163
Composition
wł. Musée National d'Art Moderne, Paryż

LUIS TOMASELLO

Ur. w 1915 r. w Rio de la Plata (Argentyna). Mieszka w Paryżu.

Twórca geometrycznych reliefów z malowanego drewna w których niezliczona ilość sześcianów rzuca kolorowe refleksy na tło, tworząc grę form zmieniającą się pod wpływem oświetlenia. Twórczość jego związana jest dzięki temu ze sztuką kinetyczną.

69. Atmosfera barwno-plastyczna nr 188, 1968, relief, drewno malowane żywicą akrylową i fluoryzującą, 67×175
Atmosphère chromo-plastique n° 188
wł. artysty

RAOUL UBAC

Ur. w 1910 r. w Malmédy (Belgia). Mieszka w Paryżu.

Rzeźbiarz, specjalizujący się w reliefach z łupku, przerzucił się następnie na malarstwo i tkactwo. Sztuka jego pełna jest wyjątkowej czystości poetyckiej.

70. Labour, 1965, olej na drewnie, 126×100
kolekcja pana Aimé Maeght, Paryż

BRAM VAN VELDE

Ur. w 1895 r. w Zoeterwoude (Holandia). Mieszka w Paryżu.

Począwszy od lat trzydziestych uprawia liryczne malarstwo olejne częściej gwasz o dużych formach.

71. Gwasz, 1967, gwasz na papierze, 105×80
Gouache
wł. pana Michel Guy, Paryż

VICTOR VASARELY

Ur. w 1908 r. w Peczu (Węgry). Mieszka w Paryżu.

Malarz form geometrycznych, w początkach swojej twórczości na Węgrzech był pod wpływem Moholy-Nagy'ego, Malewicza, Mondriana, Gropiusa, Kandinsky'ego oraz ducha Bauhausu. Osiedlony w Paryżu w 1930 r. uprawia malarstwo bardziej rygorystyczne, które prowadzi go poprzez poszukiwania optyczne do malowania wielkich powierzchni ściennych, a jednocześnie zbliża go do ruchu kinetycznego.

72. Collage Boglar, 1966, olej na płótnie, 252×252
wł. Galerie Denise René, Paryż

MARIA-HELENA VIEIRA-DA-SILVA

Ur. w 1908 r. w Lizbonie. Mieszka w Paryżu.

Studia rzeźbiarskie u Bourdelle'a i Despiau, następnie malarskie u Friesza i Légera. Maluje kompozycje zbliżone do impresjonizmu abstrakcyjnego, w których potężna a zarazem subtelną ewokacja przestrzeni oraz spokojna harmonia barw stwarzają bardzo osobistą poezję.

73. Partia szachów, 1943, olej na płótnie, 81×100
La partie d'échecs
wł. Musée National d'Art Moderne, Paryż

WOLS (OTTO-ALFRED SCHULZE BATMAN)

Ur. w 1912 r. w Berlinie, zmarł w 1951 r. w Paryżu.

Jego prace olejne a przede wszystkim gwasze przywodzą na myśl, szczególnie w seriach jak cykl „Miasta”, świat liryczny, powstały dzięki zorganizowanemu majaczeniu prowadzącemu niekiedy do ekspresji abstrakcyjnej, której poezję odnajdujemy również w jego pismach.

74. Statek pijany, 1949, gwasz na papierze, 15×23
Le bateau ivre
wł. Galerie Michel Couturier et Cie

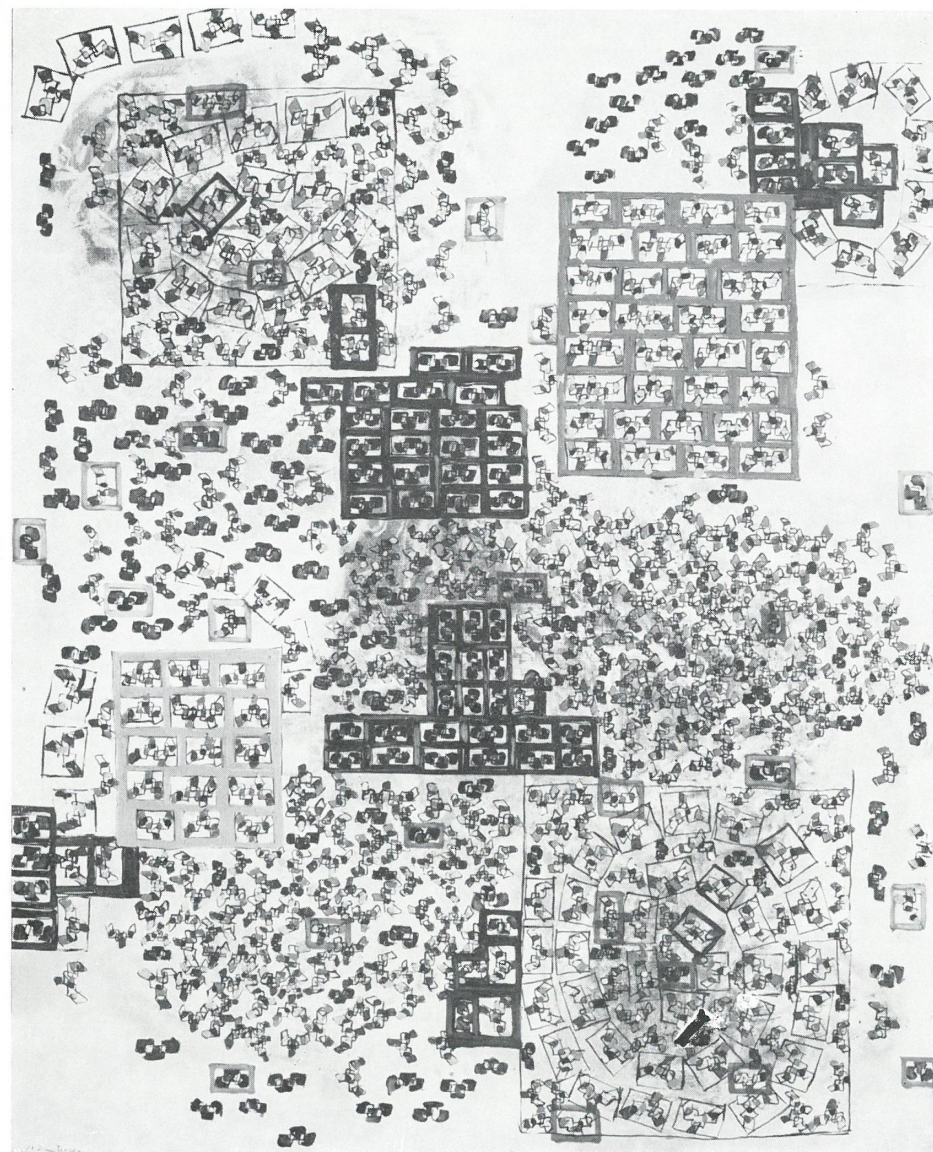
ZAO-WOU-KI

Ur. w 1920 r. w Pekinie. Mieszka od 1948 r. w Paryżu.

Uprawia malarstwo abstrakcyjne, pełne krajobrazów i wspomnień oraz reminiscencji sztuki ojczystego kraju.

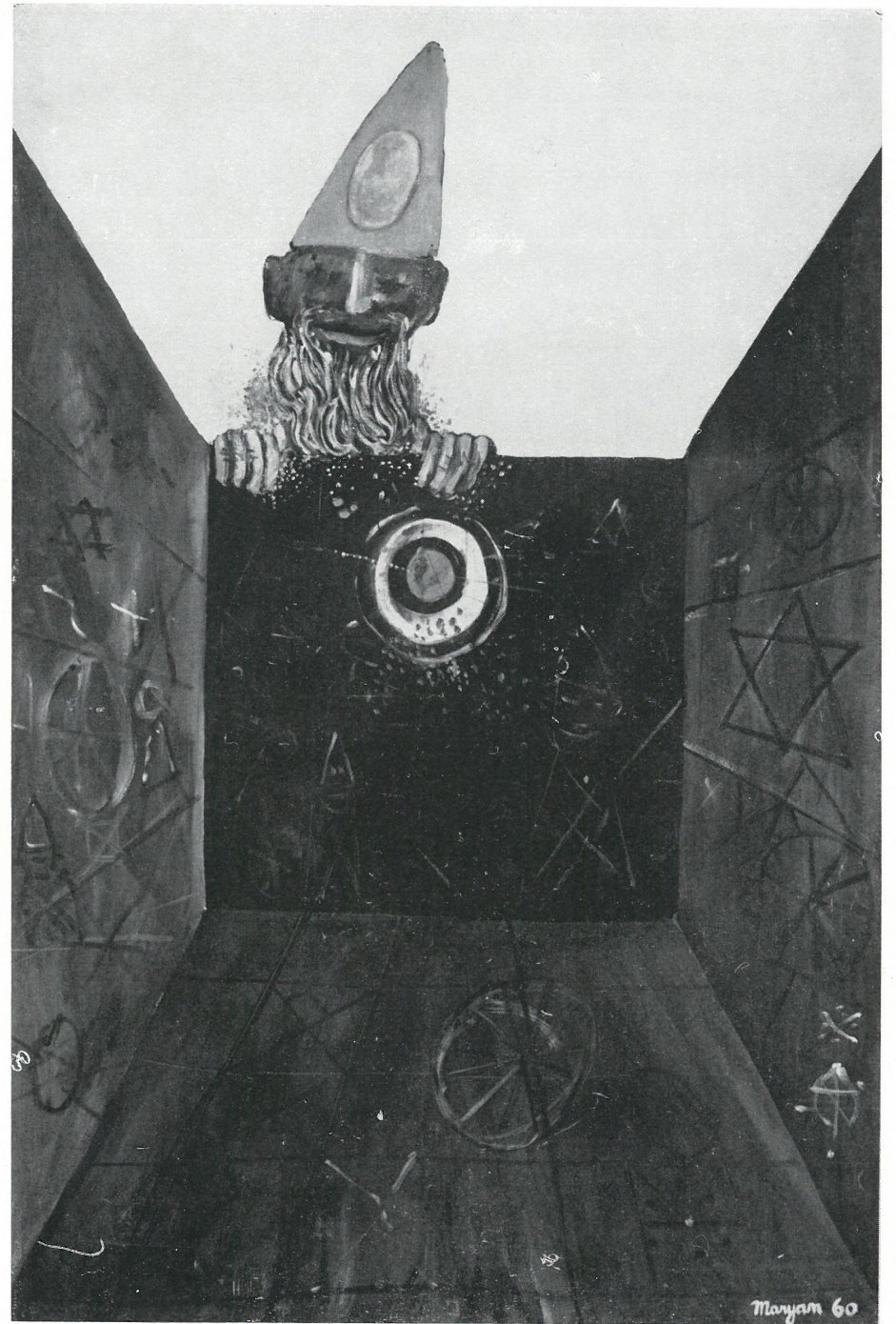
75. 25.V.60, 1960, olej na płótnie, 195×130

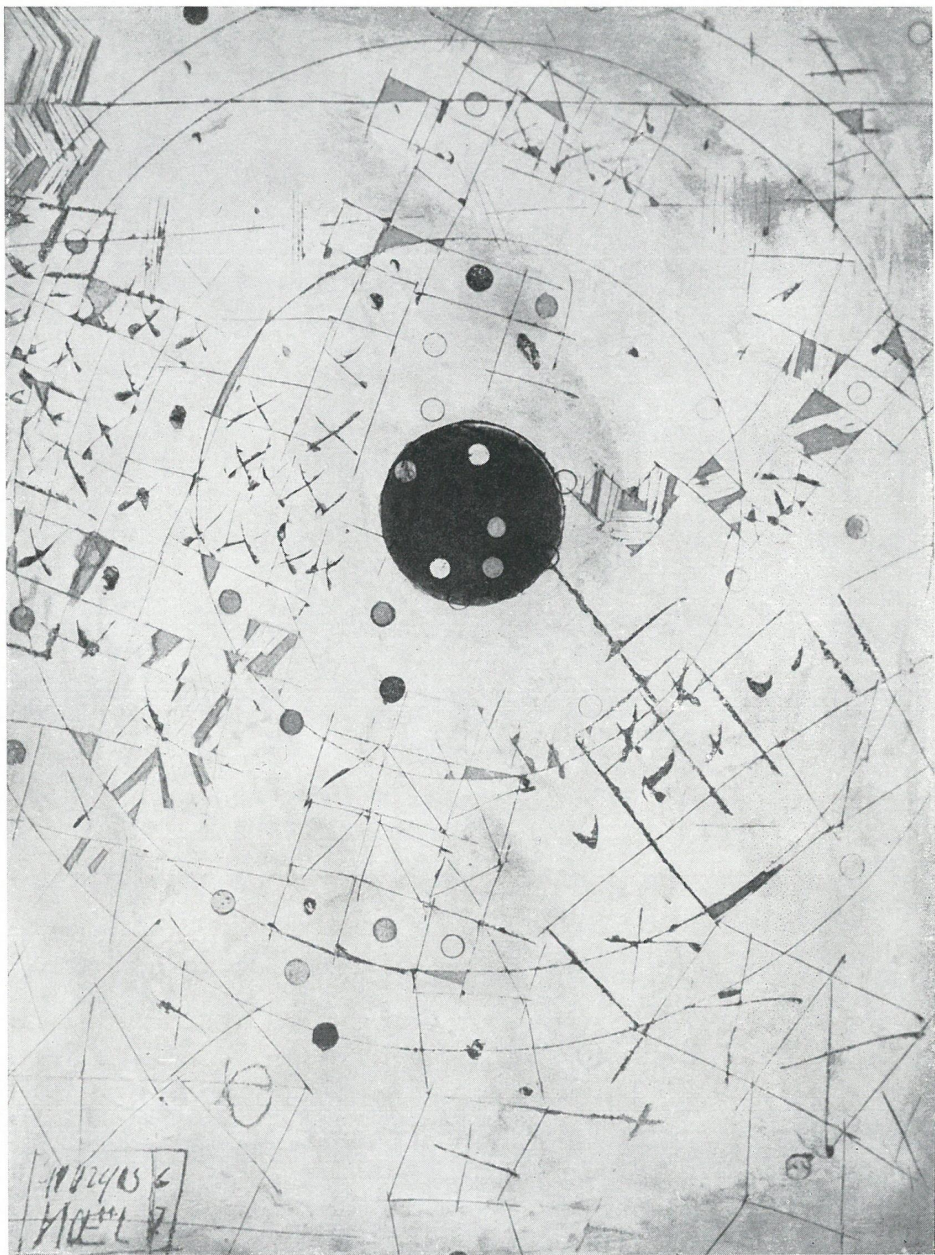
wł. Galerie de France, Paryż



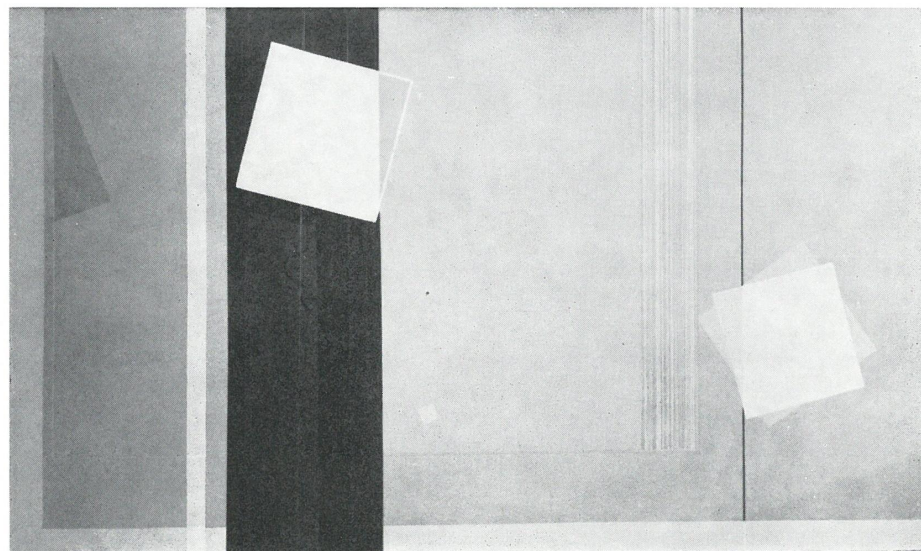


37. Alexandre Istrati, *Mariner IV*
47. Maryan, *Obraz*

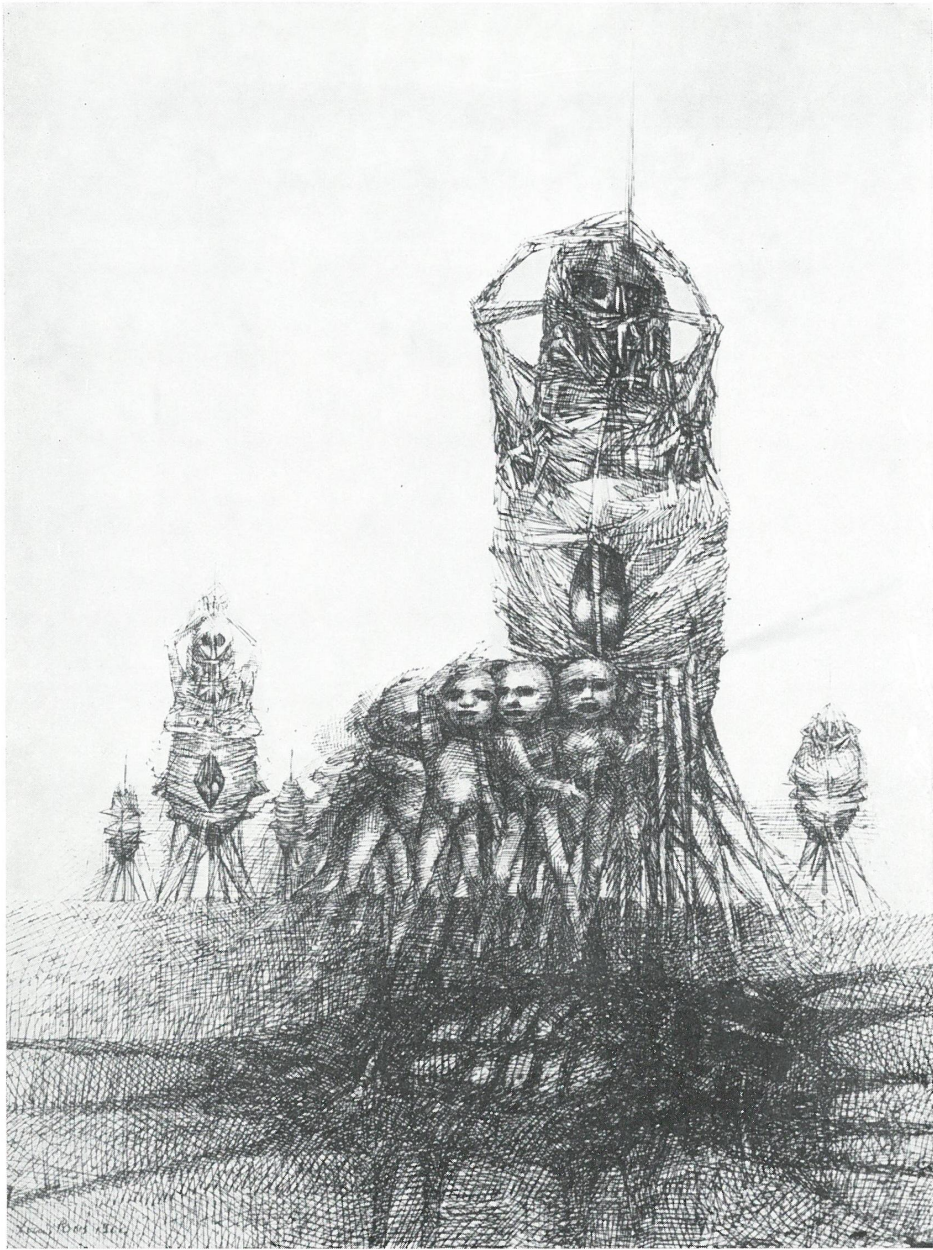




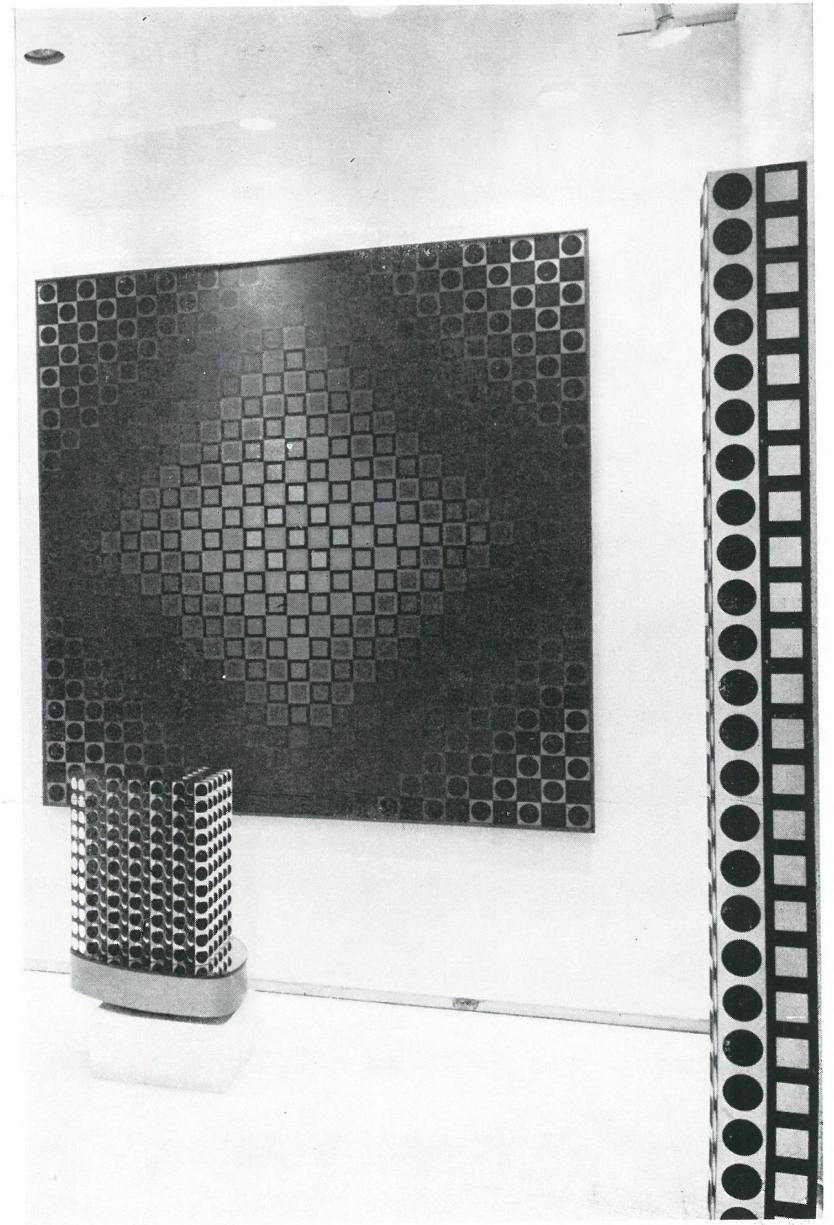
53. Georges Noël, *Score*



54. Luc Peire, *Damme*



57. Louis Pons, *Bez tytułu*



72. Victor Vasarely, *Collage Boglar*

Projekt plakatu: Hubert Hilscher

Opracowanie graficzne katalogu: Stefan Bernaciński

Redakcja katalogu: Barbara Mitschein (CBWA)

Zdjęcia: Jean Dubout, Paryż; Galerie de France, Paryż; Galerie Paul
Facchetti, Paryż; André Morain, Paryż; Galerie „Le Point Cardinal”, Paryż.

Redakcja techniczna: Jan Heydrich (CBWA)

Drukarnia im. Rewolucji Październikowej w Warszawie,
Zam. 1375/68 N-95. Cena zł 10.—

